

STANISŁAW WYSPIAŃSKI

(Habt ach!)

STANISŁAW WYSPIAŃSKI

(*Habt ach!*¹)

*Habt acht!*² — *Marschiren*³, *Zug marsch!*⁴ — — —
Idą — — stęp miarowy —

Wolność, Żołnierz

Odeszli, schodząc w dół przez drogi zbocze
a On nad nimi rósł, za nimi w podobłocze,
coraz górnieszy, rozległy, przestrony,
rósł w grzywy dachów, rósł w baszt dziwne głowy
i wołał w Miasto, aż het za łąn polny
z iglic i szczytów wież we wszystkie strony:
«Otom jest wolny, wolny, wolny, wolny!»

O niechaj ci, co czcić chcą dumę twoję⁵,
dziś uszanują święte tve pustkowie;
niechaj witając cię w witalnej mowie
imion niemiłych nie wnoszą w podwoje.
Dymitr z Goraja⁶ kapryśnej dziewczynie
onego czasu topór wydarł z dłoni⁷
i pchnął do komnat — zawstydzoną w czynie
tę — co jak Święta zmarła w tej ustroni.

Niewola

Nie upodlenie to, kto w walce pada,
czyli zwyciężon przemocą czy zdradą;
lecz ci, podobni do owczego stada,
co stopę cudzą na kark własny kładą.

Oni zaiste nie widzą nic złego,
że biorą tego, którego chcą pana —
wszakże aż trzeba było Zamojskiego,
by precz Cesarza zgnął Maksymiliana⁸.

¹*Habt ach!* — wiersz, pisany do p. Adama Chmiela [historyka sztuki, żyjącego w latach 1865–1934 — red. WL.] w lecie 1905 z Bad-Hall [uzdrowiska w Austrii — red. WL.] pod wrażeniem ewakuacji Wawelu; drukowany częściowo w warszawskim piśmie „Świat”. [W 1905 r. wojska Austriackie opuściły Wawel, w którym wcześniej stacjonowały — red. WL.] [przypis redakcyjny]

²*Habt ach!* (z niem.) — bacność; uwaga! [przypis edytorski]

³*marschiren* (z niem.) — właśc.: *marschieren*; maszerować. [przypis edytorski]

⁴*Zug marsch!* (z niem.) — pluton marsz! [przypis edytorski]

⁵*twoję* — dziś popr.: *twoją*. [przypis edytorski]

⁶*Dymitr z Goraja* — w XIV wieku marszałek wielki koronny; doradca Kazimierza III Wielkiego; opiekun młodej królowej Jadwigi. [przypis edytorski]

⁷*Dymitr z Goraja kapryśnej dziewczynie...* — scena uwieczniona na obrazie Matejki. Dymitr z Goraja postrzymuje na nim Jadwigę przed wyważeniem drzwi toporem i ucieczką z Wilhelmem Habsburgiem, z którym była zaręczona zanim objęła tron Polski. [przypis edytorski]

⁸*trzeba było Zamojskiego, by precz Cesarza zgnął Maksymiliana* — w 1588 armia Rzeczypospolitej pod dowództwem hetmana wielkiego koronnego Jana Zamojskiego, stronnika Zygmunta III Wazy, pokonała wojska pretendującego do tronu polskiego arcyksięcia austriackiego Maksymiliana III Habsburga w bitwie pod Bieczyną. [przypis edytorski]

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/wyspianski-habt-ach/>

Tekst opracowany na podstawie: Stanisław Wyspiański, Pisma pośmiertne, II. Wiersze, fragmenty dramatyczne, uwagi, Kraków 1910.

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez fundację Nowoczesna Polska z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów Elizy Hetkowskiej. Utwór powstał w ramach "Planu współpracy z Polonią i Polakami za granicą w 2014 roku" realizowanego za pośrednictwem MSZ w roku 2014. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o "Planie współpracy z Polonią i Polakami za granicą w 2014 r."

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Katarzyna Dug, Marta Niedziałkowska, Paulina Choromańska, Piotr Ostrowski.

Okładka na podstawie: Fabrice de Nola@Flickr, CC BY-SA 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).